

VESIKIVELLÄ KERRAN KESÄLLÄ (19)

Vesikivellä me istuimme usein. Niemen kärjessä sijaitsevalle laakealle möhkäleelle oli helppo kahlata, hyvä jos vesi ulottui polven yläpuolelle. Siitä oli mukava seurata läheiseltä kentältä nousevia ja sinne laskeutuvia koneita. Teräslinnut kiipesivät julmasti jyristen pilviä kohti, hakaristit kimmelsivät kyljissä ja tuntui siltä kuin koko maisema olisi kohta repeämässä kahtia.

Kesällä 44 minä olin seitsemän, veli täyttäisi pian kymmenen. Äiti pyysi olla kiipeämättä sille kivelle. Sanoi, että ei se hyvää tietäisi. Hukutte ja jäätte aallon alle. Eikä se isäkään sitä hyvällä tuolta taivaalta katsele. Sovimme veljen kanssa, että pistetään lakit päähän. Isä ei meitä tunnista, kun emme liian kärkkäästi ilmoihin kurkistele, ihan varovasti vain.

Retkistä kivelle tuli meille vähän kuin sellainen rituaali. Sinne piti päästä, ihan sama tuliko alas vettä vai punasiko aurinko ihomme. Alkukesästä oli sitä paitsi äkisti ilmestynyt enemmän liikettä taivaalle. Kuulimme, että joku saksalainen eversti oli tuonut kokonaisen lentolaivuen Immolaan. Niitä oli siellä satoja siistissä rivissä odottamassa käskyä nousta ilmaan ja ottaa vauhtia päästäkseen iskemään ja pudottamaan pommeja vihollisen niskaan.

Äiti kuunteli aina radiota vaiteliaana niiskuttaen. Sen silmissä oli syvät uurteet. Huokailen pyysi meitä olemaan varovaisia. Puhuttiin ja huhuttiin venäläisten suurhyökkäyksestä.

Mutta meille natiiaisille kaikki oli tässä ja nyt, ja reissut vesikivelle elämän mittaisia matkoja kaukomaille.

Yleensä veli kahlasi sinne etunenässä, minä parin askeleen päässä jäljessä. Veljen ohuet lapaluut olivat vähän kuin siivet, kun se asteli hitaasti pohjan liukkaista kiviä väistellen kohti kiveä.

Sitten tuli se aamu, joka tuntui kiveltäkin katsoen kovin kummalliselta. Aurinko kätkeytyi tumman pilven taakse, järven selkä meni kyyrylle ja tuli aivan hiljaista. Vesi vähän kuin seisahtui paikalleen, ja hetken päästä matala murina täytti ilman. Veli katsoi minuun, mutta sen sanoista ei enää saanut selvää. Taivaanrantaan ilmestyi lentokoneiden rivistö ja korvissa alkoi tuntua kipeältä.

Kun ensimmäiset pommit tipahtelivat kentän suuntaan, me olimme jo kiivenneet kiveltä veteen ja kahlanneet polvet koukkua lyöden rannalle. Räiske ja pauke iskivät nyt lähelle ja pelosta kankeina katsoimme, miten sirpaleiden surina ja ilman halki kulkeva ulina osui vesikiven viereen. Vesi kiehui ja ärjyi, eikä sen pärskeiltä enää nähnyt mitään. Veli heitti minut maahan ja siihen jäimme molemmat makaamaan. Ajattelin, että jos pidän silmät oikein kovasti kiinni, kaikki paha lähtee pois.

Myöhemmin kuulin, että pommit olivat pahasti viiltäneet myös saksalaisten lentolaivuetta kentällä. Jokin iso huoltorakennus oli tuhoutunut ja kymmenkunta teräslintua saanut siipeensä.

Me emme enää tämän jälkeen vesikivelle nousseet. Se rituaali jäi siihen. Mutta niin taitaa rituaaleille usein käydä. ■

Pekka Vartiainen

Ukonniemen kivikautisen asuinpaikan läheisyydessä, niemen kärjessä, on kookas vesikivi. Kiveä luultiin ilmeisesti sotilasteltaksi ja kohdetta yritettiin pommittaa jatkosodan aikana. Tämä tapahtui tiettävästi Immolan lentokentän pommitusten (2.7.1944) yhteydessä.

ONE SUMMER'S DAY ON WATER ROCK (19)

<https://urly.fi/1CzA>

Anu Nuutinen

There is a large water rock at the tip of the spit, near the Ukoniemi Stone Age settlement. The rock was evidently mistaken for a military tent and targeted by bombers during the Continuation War. This probably happened at the time of the bombing of Immola airfield (2 July 1944).

We often used to sit on Water Rock. It was easy to wade to the large, flat boulder at the tip of the spit; the water was only knee-deep. It was a good spot to watch the planes taking off and landing on the nearby airfield. Swastikas sparkling on their flanks, the steel birds climbed up to the clouds with a terrible roar, and it felt like the whole scene was about to be torn in half.

In the summer of 44 I was seven and my brother almost ten. Mother said not to climb on that rock. She said it wouldn't end well. You'll be drowned and the waves will take you. And Father was not pleased to see it from Heaven. My brother and I decided to wear our caps. Father won't recognise us if we don't peer too brazenly up in the air, just take the odd peek.

The trips to the Rock became a bit like a ritual for us. We had to get there, never mind if it was raining or if the sun was scorching our skin. What was more, in the early summer the movement in the sky had suddenly increased. We heard that some German colonel had brought a whole flight squadron to Immola. They had hundreds of planes there in a neat row, waiting for the order to take to the air and gather speed, to strike and drop bombs on the enemy's head.

Mother always listened to the wireless silently sniffing. There were deep lines under her eyes. Sighing, she told us to be careful. There was talk and rumour about a major Russian attack.

But for us nippers everything was here and now, and the trips to Water Rock lifetime expeditions out to the wide world. My brother would usually wade ahead,

with me following a couple of steps behind. His thin shoulder blades were a bit like wings as he made his way slowly towards the Rock, dodging the slimy stones on the lake bottom.

Then came the morning that seemed very strange, even as seen from the Rock. The sun hid behind a dark cloud, the open lake seemed to crouch down, and the world fell totally still and silent. The water kind of stood still, and after a while a low murmuring filled the air. My brother looked at me, but I could no longer make out what he said. A line of aircraft appeared on the horizon and my ears began to hurt.

As the first bombs fell in the direction of the airfield, we had already climbed off the Rock into the water and waded ashore, our knees knocking. The crashing and banging was now coming close, and paralysed with fear, we watched shrapnel buzzing and something whistling through the air into the water by Water Rock. The water boiled and roared, and we could no longer see anything through the spray. My brother threw me onto the ground, and we both remained lying there. I thought that if I keep my eyes shut really tight, all the bad things will go away.

I heard later that the bombs had also played havoc with the German flight squadron on the airfield. Some large service building had been destroyed and about ten steel birds had their wings clipped.

After this, we never climbed on Water Rock again. That was the end of the ritual. But maybe this is what often happens to rituals. ■

Transl. Annira Silver